

הירוש ילדים

מאת: הרב איתי אליצור

בית
המדרש

ר"ש בן אלעזר אומר אין גר תושב נוהג אלא בזמן שהיכל נוהג, אומר רב ביבלי מ"ט אתאי טוב טוב כתיב הכא כי טוב לו עמך וכתבי התם בטוב לו לא ותנול.² דברים אלה מבוססים על הפסוק בדברים: "לא תסגיד עבד אל אדניו אשר ינצל אלקי מעם אדניו עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך בטוב לו לא ותנול".

הפסוק מדבר אל כלל עם ישראל ולא אל היחיד, ניתן ללמוד על כך מה שימוש בביטויים כלליים הפונים לכלל העם, כגון "בקרבו", "באחד שעריך", ועוד. יחיד שנמלט אליו עבד של יחיד אחר, מצוה דוקא להסגיר אותו מדין השבת אבדה,³ אבל עם ישראל רשאי לקלט בשעירו גוי שיגור בהם,⁴ ובמקרה של עבד נמלט זו אף מצוה.⁵

מכאן שבמקרה של סתם גוי זו רשות, כלומר, עם ישראל רשאי לקלט בשעירו גוי כגר תושב אך רשאי גם שלא לקלט, ובלשוננו של הרמב"ם "מקבלין גר תושב". במקרה בו עם ישראל לא קבל אותו – אין הוא רשאי לשבת כאן.

הרמב"ם מגדיר מיהו הנכנס בגדר גר תושב:

"אי זה הוא גר תושב זה עכ"ל ש שקיבל עליו שלא יעבד כלום עם שאר המצוות שנגטו בני נח ולא מל ולא טבל ה"ז מקבלין אותו והוא מחסידי אומות העולם, ולמה נקרא שמו תושב לפי שמותר לנו להושיבו בינינו בארץ ישראל".⁶

"שמותר לנו להושיבו בינינו" – כלומר, אין בכך איסור. כאשר מנגד, הושבת עבד ע"ז בינינו היא כן בגדר איסור. מכל מקום, משתמע מדבריו שהדבר תלוי בו: אם אנו מקבלים אותו ונתנים לו רשות – הוא רשאי לגור בינינו, אך אם לא נרצה להושיבו בינינו – הוא לא יוכל לשבת בינינו.

הרמב"ם חוזר על הלכה זו גם במקום אחר, כאשר הוא מונה את ההלכות המיוחדות הנהוגות בירושלים: "ואין נחננין בתתה מקום לגר תושב".⁷ הרמב"ם בדברים רומז לפסוק שהוזכר לעיל "עמך ישב בקרבך במקום אשר יבחר באחד שעריך בטוב לו לא ותנול". כלומר, ישיבתו של הגר תושב בארץ תלויה בכך שאנחנו נתנים לו מקום עמו. כאשר, אמנם באפשרותו לבחור את המקום בו ישב

אחת הפרשות המדוברות ביותר בארץ בתקופה האחרונה, הינה פרשת העובדים הזרים. מדובר באנשים שאינם יהודים ואינם אזרחי ישראל, שקבלו רשות מהמדינה לבוא ולעבוד כאן. הרשות הוגבלה מלכתחילה בזמן, והעובדים הורשו לבוא הנה בתנאי שישונו לארצותיהם בסיום התקופה. אולם, העובדים הפרו את תנאי המנדט שניתן להם ונשארו בארץ שלא ברשות גם אחרי תום התקופה שבה הורשו להישאר. בינתיים נולדו להם בנים קטנים.

השאלות העומדות על הפרק בוכינה משפטית הן:

האם רשאי אדם שלא קבל רשות או שפנה רשותו, לגור בארץ?
האם אפשר לגרש משפתיהם שלהם ילדים קטנים?

גוי רשאי לשבת בארצנו רק אם יקבל רשות

ישיבתו של גוי בארץ תלויה ברשות שאנו נותנים לו, כלומר, הגוי לא יוכל לשבת בינינו אלא אם כן נקבל אותו. הארץ אינה שלו. ניתן ללמוד על כך מדבריו של הרמב"ם, ובלשוננו:

"בזמן שיד ישראל תקיפה עליהם אסור לנו להניח עובדי כוכבים בינינו, ואפילו יושב ישיבת עראי או עובר ממקום למקום בסחורה, לא יעבד בארצנו אלא עד שיקבל עליו שבע מצוות שנגטו בני נח, שנאמר: לא ישבו בארץ אפילו לפי שעה, ואם קבל עליו שבע מצוות הרי זה גר תושב, ואין מקבלין גר תושב אלא בזמן שהיכל נוהג".⁸

מדבריו יוצא, כי יש צורך בקבלת הגוי, ולא כל גוי הישגב בטיעו הופך מייד לגר תושב. במילים אחרות, הגוי התפך להיות לגר תושב רק אם אנו מקבלים אותו.

הרמב"ם מסתמך בדבריו על הגמרא בערכין כט:

של עובדים זרים

(לפחות אם הוא עובד נמלט), אך הדבר תלוי בעצם רצונו לזאת ולזאת.

בתנאים הנ"ל; הם מעלים לא קבלו על עצמם את שבע מצוות בני נח, וגם האישור שהם קבלו מהממשלה כבר פג תוקפו. כיוון שכך, יש לראות אותם כאדם שקבל רשות להשתמש בנכס של חברו לזמן מסוים ואחרי הזמן תם, או כאדם ששכר דירה מחברו לזמן מסוים ואחרי הזמן תם. ולכן הם צריכים לצאת.

למי הבעלות הרשות על הארץ?

שאלה זו צריכה להישאל לא רק לגבי ארץ ישראל, אלא לגבי כל ארץ: מיהו הבעלים על הארץ והאם רשאי הבעלים להגביל את כניסתם של אנשים שונים לארץ?

סמכותם של השלטונות מוענת בהלכה – דינת דמלכותא דינא¹⁰. הטעם לכך עפ"י הרא"מ, הינו משום שהמלך הוא הבעלים של האדמה ועל כן יכול הוא לקבוע למי הרשות לעבור באדמותיו, כמו כל יחיד שהינו בעל אדמה¹¹.

עם זאת, הר"ן קובע כי בארץ ישראל לא מתקיים דין זה של "דינת דמלכותא דינא" שכן היא שייכת לכלל עם ישראל ולא רק למלך¹².

אם כן, נראה כי לכל מלך בעלות על ארצו שלו, אך לא כן בארץ ישראל, בה אין למלך בעלות – ולא משום שהיא שייכת לקב"ה, אלא כי היא שייכת לכלל ישראל וכולם שותפים בה. כלומר, בכל מקום השלטונות הם הבעלים על הארץ ולכן הם אלה שיכולים לאשר לאדם להימצא בארץ או לא. כאשר לעומת זאת, בארץ ישראל לא השלטונות הם הבעלים אלא העם.

ונראה כי במימינו, כאשר מבחינה חוקית מוגדר העם כשליט והשלטונות הם בגודל נבחריו אשר רק מנהלים את המדינה עבורו, אין הבדל בין ארץ ישראל לח"ל – השלטון, מכוח היחוד מייצג את העם, מוסמך לאשר את כניסתו לארץ של מי שאינו מהעם, ולאפשר את ישיבתו ביניהם.

לצורך העניין הנידון כאן, נידונה ריבונותו של העם על הארץ כשותפות. הדרך היחידה לקבל חברים חוזרים לשותפות היא בהסכמת השותפים, ומי שהשותפות לא מאשרת לו – לא נכנס (ואין חשיבות לשאלה אם הוא נולד בארץ או במקום אחר, השאלה היא האם הוא מנהג על השותפים). בארץ השותפים הם

האפשרות של עם ישראל להחליט האם לקבל אלו את הגוי כדברי הרמב"ם, היא דווקא בזמן שהיובל נוהג. מכאן, כי בימינו, בהם אין נוהגים עוד כדון היובל, לא ניתן כלל לקבל עוד גוים תושבים.

כאמור לעיל, על פי הרמב"ם קיים תנאי נוסף למגוריו של גוי בארצנו, מעבר לקבלת הרשות, והוא כי יקיים את שבע מצוות בני נח. הראב"ד מחזיק בדיעה סותרת, וקובע כי גם אם אין הגוי מקיים את שבע מצוות בני נח אך אינו עובד ע"ז, רשאי הוא לישבת בארץ⁸. עם זאת, אנו רואים כי גם הראב"ד וגם הרמב"ם תמימי דעות ביחס לכך שהגוי צריך לקבל את הרשות מאתנו. ונדגיש, גם מצב זה אינו נוהג בימינו.

אמנם, מלשון הראב"ד משמע שבזמן שאין היובל נוהג ובטלה קדושת הארץ, הגוי לא צריך שנקבל אותו והוא יישב בארץ בין כך ובין כך⁹. אבל הרמב"ם, וכן רש"י וראשונים נוספים, עוסקים בשאלה איזה גוים נאסר עלינו לקבל ואלו גוים הותרו לנו לקבל, משמע מדבריהם שהדבר תלוי בכך שנקבל אותם. וגם המקל ביותר דורש שהם יקבלו על עצמם בפירוש שלא לעבוד ע"ז.

ומכאן לסוגיית העובדים הזרים – העובדים הזרים אינם עומדים

הירוש של ילדים של עובדים זרים

קל וחומר למי שנכנס שלא ברשות. ולכן, כיוון שלעיל התבאר שנוכחותו של אדם ללא רשות בארץ לא לו היא כפלישה לבית לא לו, גם בנידון דידן גורשו העובדים הזרים עם ילדיהם ואין לעובדה כי הם נולדו פה כל משמעות. זאת כפי שמי ששכר בית ונולד לו בו ילד יצא מהבית בתום תקופת השכירות.

הכלל הוא שאין מרחמין בדין- אדם לא יכול לגור או ליהנות מנכס לא לו, גם אם הוא ילד. העובדה שהוא ילד איננה מאפשרת לו לאכול את עמלם של אחרים.

הדבר בא לידי ביטוי לא רק בשכירות בית, דוגמא לכך אנו מוצאים גם לגבי בעל חוב. מי שחייב כסף לאחרים – מושתעבדים נכסיו לנושה, והרי הוא לעניינים מסוימים כמי שמכר את נכסיו לנושה. תם כאן אין מרחשבים בבניו הקטנים: נושע יכולים לגבות את כל ממונו. אמנם מושאירים לו כלי מלאכה ומוזות לזמן מה, כדי שימכר להמשיך לעבוד ולהחזיר את חוב החוב, אך אין מושאירים לו מוזות לאשתו ובניו¹⁵, ואף מוצאים אחרו מבקשו ונתנים את בקשו לנושה¹⁶. וכתב על כך בשו"ת תורת אבות "שאין מרחמים בדין להוציא את הלווה מבקשו ובניו וכו'".

הנחת היסוד היא, שבת שאינו שייך לאדם אין לו זכות לגור בו. תם אם אין לו מקום אחר לגור בו – אין מרחמין בדין. אין המדובר בעונש לאיש ולבניו, אלא, מכיון שהבית לא שייך להם אין הם רשאים לגור בו. תיון שכל הלווה כסף מושעבד את נכסיו, כולל בקשו, לפיעון החוב – אם אין לו מהיכן לפזוע הרי זה כאילו מכר את ביתו למולוה וכיון שהבית אינו שלו אינו יכול לגור בו עוד. קרה מכך, כאשר מסיבת שונת שוללים מאדם את זכויותו בקהילה, נשללות כל זכויות כולל אלה שאינו נעשת אלא לבניו. וכך פוסק הרמ"א:

"ויש רשות לבית דין להחמיר עליו שלא ימולו בניו, ושלא יקבר אם ימות ולגרש את בניו מבית הספר ואשרו מבית הכנסת, עד שיקבל עליה הדין"¹⁷.

זכותו של הבן אינה אלא מכות זכותו של האב. לכן, כיוון שנשללו זכויותו של האב, פוקעת גם זכותו של הבן. מקרה זה מקביל למקרה בו בית שהיה שייך לאב, אינו שייך לו עוד שאז גם הבן לא יוכל להמשיך לגור בו.

עם ישראל הם המוסמכים לאשר או לא לאשר את כניסתו של זר לארץ..

לפיכך, אפשר לזון כל אדם אשר נמצא בארץ ללא רשות או שפג תוקף הרשות שקבל מבעלי הארץ, כמי שנמצא על אדמה לא לו ועליו לעזוב אותה.

הרמב"ם מבסס את ההלכה האומדת שדינא דמלכותא דינא על הסבר אחר:

"במה דברים אמורים? במלך שקטבעו יוצא בארץ הארצות שהרי הסכימו עליו בני אותה הארץ וסמכה דעתו שהוא ארוניהם והם לו עבדים"¹⁸.

כלומר, הבסיס לשלטונו של המלך הוא קבלתו עלי אנשי המדינה, שבאה לידי ביטוי בכך שהם מקבלים על עצמם את המטבע שלו. לפי זה, כל שלטון דמוקרטי דינו כדון "דינא דמלכותא דינא", ומותר כך, רשאי הוא שלא לקבל לארץ אנשים מבחור.

עם זאת, לפי הרמב"ם, אפשר שסמכותו של השלטון חלה רק על האנשים ורשום, במילים אחרות, דין זה חל רק בנכסים השייכים לציבור או לפרטים ממונו. ומכאן, כי בכל מקרה קיימת בפני אדח חרף האפשרות לשבת באדמה שהיא הפקר.

כך או כך, במקום שבו קובע החוק שכל אדמת הפקר שייכת למדינה, הרי כבר תפשו השלטונות את כל האדמות ואין עוד אדמות הפקר. וכאשר השלטון הוא דמוקרטי – הרי שכבר קבלו כל השותפים עליהם את השלטון. לפי זה, אין רשות לאזרח חרף לשבת בארץ אלא אם כן קבל רשות מהשלטונות. ובמקום שבו פג תוקף האישור, דינו כדון שוכר דירה שפג תוקף השכירות והוא יצא מהדירה.

האם נוכחותם של בנים קטנים מעכבת הוצאת פולש מהנכס?

מצאנו במקומות רבים שאין מושאירים נכסים בידי מי שאינו זכאי להם מפני בניו הקטנים התלויים בו. כך למושל, מי ששכר בית והגיע זמנו לצאת, חייב לצאת מהבית ואין מרחשבים בכך שאין לו לאן לצאת גם אם יש לו ילדים קטנים התלויים בו¹⁹.

דין זה נאמר לגבי מי שנכנס לבית ברשות אלא שתוקף הרשות פג,

לא לו בחסות בנו הקטן, ומכאן, שאין העובדים הזולים קונים את זכותם לשבת בארצנו מתוך בניהם הקטנים. לסיכום, לעובדים הזרים לא עומדת כל זכות לשבת בארצנו, לא בזכות עצמם ולא בזכות בניהם, ועל כן, בבדידה ופג תוקף הרשות שקבלה, מחויבים הם לעזוב את הארץ.

הרמ"א פוסק כי הבנים גורדים אחר אביהם ואפשר להוציאם מבית הספר בעוננו. אמנם, לא ניתן להעניש בן בעוון אביו ולשלול ממונו את אשר שימך לו, אבל זכויות השייכות לאב אפשר לשלול מהאב גם אם הנפגע יהיה הבן. אין מענישים אותם אבל גם אין נותנים להם דבר.

במאמר מוסגר נציין, כי הי שצאו גיד ההלכה שפסק הרמ"א שמוציאים את בני המזרחים מבית הספר וזאת בטענה של "מה חטאו בניו?", אך לא כאן המקום לפרט¹⁰.

כלל ידוע הוא, שאין הקהל מלמד ומל אלא את אנשי הקהל. במילים אחרות, אין הקהל מחויב להעניק שידותים שונים לכל אדם, אלא כל המסתפח ללל הקהל - באים הקהל ונתנים לו מתנה ומלים ומלמדים. כלומר, אין הקהל מחויב לתת מתנת למי שאינו מקבל על עצמו את מרות הקהל. וכמו שראינו שהדר בבית לא לו - יצא מהבית אנ"פ שיש לו בנים שלא חטאו שהרי לא בירו הוא, כך בנים אלה אין להם חלק בקהל. צדקה היא שעושים הקהל בכך שמלמדים בני אחרים, ואת בניו של זה שאינו מקבל על עצמו את מרות הקהל, אין הקהל מחויב ללמד. אין המדובר בעונש-אלא שהקהל פשוט אינו מחויב לספק להם שידותים. מטעם זה, אין תש"אם מי שאינם שותפים בארץ לתוע חלק או זכויות בארץ, גם אם הם קטנים.

מכל האמור לעיל, עולה בבירור, כי מי שנמצא במקום לא לו, לא יוכל להישאר במקום בחסות בנו הקטן, מכיוון שגם בנו הקטן אינו בעל הבית ומי שאינו בעל הבית אינו יכול לצאת מהבית וצורה מוצאת, נפסק כי המנסה לחסות בחסותו של קטן, גם במקרה בו אפשר להעניק לקטן בעלות אמיתית על המקום - אין אנו מקבלים את הניסיון; בשני מקומות בש"ס מתואר מקרה בו אדם שהיה לו ממון, שמטייבת שונת היה צריך להוציא מתחת ידו, הלך והקנה את הנכס לבנו הקטן, שכן לא ניתן לחייבו עפ"י דין להוציא את הכסף מידי¹¹. בשני המקרים היה מדובר על קניין מומשי שהיה בבעלותו של האיש ולכן עבר לבעלותו של הקטן, ואנ"כ הרצאו חכמים את הממון מבעלותו של הקטן. קל וחומר, במקרה בו אדם מנסה בחסות הקטן להחזיק בזכות שמועלם לא הייתה לא שול ולא של בנו הקטן. מכל האמור לעיל, עולה בבירור שאין אדם יכול להחזיק בזכות

- 1 דתתם-ט ויזי
- 2 דברים כג טז-יז
- 3 עין מה.

4 בעין מה. נחלקו הדעות בשאלה: על מה מדובר כאן, הבריתא דורשת את הפסוק «לא ישבו בארץ». ואומרת הריחא «יכול בנו שקבל עליו שלא לעבוד ע"ו התוב מדברת» ל לא תשעיר עבדאל אדוניו. וכו'. בפשטות נראה היה לפרש את הבריתא, שדיון שועבד שברח מעם אדוניו הוא נז, הרי שח"א לונד שכל נז לא ישב בארץ. וגם לא מחתבר לונד שדוקא העבד רגל ישב בארצו וגויים אחרים לא. ובעל כרחנו מוכח שיש גויים שיכולים לשבת בארץ. ולכן א"א לפרש ש"לא ישבו בארץ» עוסק בגל הגויים, ועלנו לפרש שאין אסור זה מדבר אלא בעובדי ע"ו. ומכאן מחתבר שכל נז יוכל לשבת בארץ א"א-ג הוא עובד ע"ו, וראשון «לא ישבו בארץ» אינו אלא בעובדי ע"ו. אבל ר' אשייה אינו מפרש כך את הבריתא. הוא מפרש שתנא דבייתא מפרש את הפסוק «לא תשעיר עבד» כעוסק דווקא בנו שקבל עליו שלא לעבוד ע"ו. ועל כך קשה לו למה לפרש כך את הפסוק, ודיי נז שקבל שלא לעבוד ע"ו אינו נצל מעם אף ארון. לכן מפרש ר' אשייה שמדובר על מי שהדוניו בח"ל, והוא נצל אליו משם.

כלל הדעות כאן, הפסוק אינו מדבר אל היחיד אלא אל העם (וכן מחתבר, שרי «באחד שערין» «בקרבן» וכו', אינם גוים ולא נכד אל היחיד אלא אל הקטן). העם מצד לא להשעיר עבד שברח אליו, אל אדוניו שבח"ל. בחון לארץ. העבד

הירוש של עובדים זרים

מצוות בני נח, אין אנו מצפים לגישו מוארץ. אלא שאין מקבלים אותו כגד תושב. וכל מה שהנני הוא שיקבל עליו שבע מצוות בני נח.

10 נדחים כח. ב"ק ק"ג וע"ה.

11 הובא בראשונים שבע מצוות בני נח, וכן הובא בארץ ב"ק חמ"ו, ובב"י ע"ה ד"ט.

12 נדחים כח. ד"ה במנוסה. אם כן, נראה מדבריו כי הוא סובר שבאופן תלם הטעם לדיןא דמלכותא דינא" הוא מצני שרארץ שייכת למלך. והוא דבריו שם בדיחבר. וכן כתב הרשב"א שם, וארץ ב"ק חמ"ו. וכן הוא שורת ושביא תול"ו ובע"ה ח"א ר"ד.

13 התנבים, נזרא ה"ח.

14 "ואין שום הבחנה כלל בין אם יש לו או שאין לו לאן לצאת, וכן בין אם יש לו לבני להשיג"ו בין אין לא, ואעפ"י שבאופן זה נגרם לשני מק ביצאתו – משפטי שאול מו.

15 שורע חרמ"צ כג. נד, ע"פ תלמודו בערך ו' ג והסוגיא ביבמות ק"ג.

16 שורת תורת אמת ור"ו, שי"ך צ"ד.

17 שורע ירד של"ו.

18 הר"ז תרץ שאין מדובר אלא על בניו הקטנים שאין להם זכות מצד עצמם ועומדים בזכות אביהם. ויש לתמוה על דבריו. וזי מתור להקלות או להרוג בן קטן בעוון אביו? וחת"ס תרץ שבניו אינם מסיידים ה" מצדף את מה שבתם הטובה למעשה. וזי קשה בסוד מצד עצמו. א"כ מדוע לא אנוס את כל ישראל שלא יקטנו את המצוות ויצרף להם ה" מחשבה למעשה? ואנוסא כבאן דלא עבד. ואולי ניתן לתרץ להיפך: כיוון שמצוות לאו לרנות ניתנו אין כאן ענישת הבנים. זה אינו עניש, אין מענישים אותם, אבל גם אין נותנים להם דם. והוא ער"ו י"ד של"ג, וחת"ס ירד של"ב, שכתבתי את ישיש" (ב"ק י"ג).

19 עין כ"ב של"ו.

ברח אל"ך לארץ, מבחון. ששט הבריתא מדובר בעבד של נוי שנמלט אל עם ישראל מצני אדוניו הגוי. לוי ה" א"ש"ה מדוב בעבד של ישראל שנמלט לארץ ישראל מצני אדוניו שבח"ל. לז"ע לא מדוב בעבד של ישראל שנמלט אל ישראל אחר. על מקד"ה זה חלה מצוות השבת אבדו כפי שאומר רב חסדא שם (ובגמרא לפרשנותם של הגת"ס).

אבל רבי מפרש שמדובר בלוקח עבד ע"מ לשחררו. כלומר: אכן מדובר בעבד של ישראל, אלא שבצדק הוא ברח. גם רבי יודה שבמקד"ה רע"ל של עבד שברח, חלה מצוות השבת אבדו.

בערך כ"ג. דורש ה"ש בן אלעזר שאין דין נר תושב נורא אלא בזמן שרובל נורא. שאומר "במנוב לו לא תנוג" ואומר בעבד עבדי "כי טוב לו עמך". ר"ש בן אלעזר סובר שה"פסוק "לא תסגיר" עוסק מר תושב אפשר לפרש שלא כל נר תושב אבדו ש"פסוק הדי- ישנם נרים תושבים רבים שאינם עבדים בגלטיה, אבל כל עבד נמלט הוא נר תושב. א"כ לרובם בינינו נוי מנוב לו, אלא כאשר רובל נורא אבל על הדרך שבאר ה" א"ש"ה את הבריתא, משמע שהיא מפרש שה"פסוק הזה עוסק דוקא מר תושב.

5 ואמור לעיל הערה 3. נחלקו הדעות באיזה מקד"ה מדוב, מירו העבד הנמלט מאדוניו. לוי אחד הצירופים, גם עבד הנמלט מאדוניו גוי אין אנו רשאים להסגירו לדי אדוניו. לוי פירוש זה עלינו לשאל ראם דוקא עבד הנמלט מאדון נוי, או כל אדם הנמלט מרועות שלטון רשע – חייבים אנו לקלוט אותו כאן. מתור שלטון רשע. ומ"כ בוודאי שמי שנמלט מארץ שבה המצב הכללי או הביטחוני קשה אינו בכל עבד אשר נמלט אלך מעם אדוניו.

אבל אנו כפזורים במלכות בשאלה זו, כיון שהפירוש הזה לפסוק "לא תסגיר עבד אלו אדוניו" לא נכסה להלכה. להלכה פוסק החת"ם (עבדים ח י"ס) שאם לא תרץ שמדובר בעבד כנעני של ישראל, ששל ועבל וקבל מעשה של עבד ישראל שחייב במצוות, והוא בורח מח"ל לא"י. לוי פירוש זה אין אנו מצפים לקלוט בארצנו פליטים שנמלטו מרועות אדונייהם או מרועותיו של שליט רשע. ולכן אין הרבל בין עובד זר שתוקף אישורו פג לבין פליט שנמלט אלינו מתחת יד שליט ערץ, והאי והאי שאין אנו מצפים לארח בארצנו פליטים שנמלטו מארץ שבה המצב הכללי קשה.

6 התנבים, נז"א ה"ח.

7 התנבים, ולקוח בתרבה יורה, ז' ד.

8 בה"ל אסור"ב ד"ח

9 כ"ס"מ (ע"ו ה) טוען שגם לדעת החת"ם, נוי שבא מר"ז לקבל עליו שבע